

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Friderici Forneri Theologiae Doctoris Canonici Ecclesiae
Collegiatæ diui Stephani Bambergæ, De Temulentia
Malo, Eiusque Remediis, Variis Item Scitv Ivcvndissimis,
nec non vtilissimis de rebus, quæ in ...**

Förner, Friedrich

Ingolstadii, 1603

Cap. IX. De turpitudine ac noxis Temulenti[a]e generatim.

urn:nbn:de:hbz:466:1-45433

tuitu corporeæ molis, ac magnitudinis, vt homini, Cur illud? Scito naturam innuere velle; imò ad id solùm propendere atque inclinari, paruo cibo, exiguo & necessario solum potu, què oris exiguitas, què angustia stomachi capiant, vtendum esse. Idq; magis eò, quòd bestia, ad pastum licet abiectæ, & ad saginam corporis, nunquam tamen in potu, quamcunq; violentiam, vt compellas adhibueris, iustam excedere soleant mensuram. Ergò id hominis naturæ multò minus conuenire oportuit.

CAPVT IX.

De Turpitudine ac noxis Temulentia generatim.

DE singulis Temulentia nocuentis, atque infami turpitudine, seiunctim acturi postea, hoc capite quædam generatim, eadem de re, præmittemus, arhæ loco.

Et si inprimis, quæ humanis corporibus ex Ebrietate creantur mala spectemus, tot ea sunt, vt vel ab ipso Mercurio, numerus iniri vix queat. hinc Dio-

Lib. 5. c. 7. Vini inglu- uies corpo- rum nocet, ut pote infini- tus causans morbos.

scorides: *Omnis Ebrietas, præsertim iugis ac continua- ta, est perniciofa; quoniam nerui copioso vino, diebus singulis obsessi, dant manus, totiusque corporis compago soluitur.* Et sanè ita rem agi, nobis ipsa ratio persua- det: nam haud dubiè plus nocet corporibus inglu- uies, & intemperantia vini quàm cibi. Siquidem po- tus omnes meatus confestim penetrat, atq; incostus venas subit, neruosq; ac cerebrum tentat. Cibus ve- rò tenacius in ventriculo hæret, donec concoqua- tur; qui si oneri est, minimo negotio vomitu excuti- tur, quòd non æquè naturæ procliue est in potu; Ar- gumèto q; canes ac feles, si veneno medicatas offas, aut buccellas, deuorasse contingat, irritata ad excre- tionem

tionem naturæ facultate, quod noxium, nulla molestia eiiciunt. id in liquidis ac potu, factu difficillimum. Vino igitur impleto stomacho, si non electum fuerit aut concoctum, quod superfluum est, quin hinc inde in omnes corporis partes dispersum, infinitis morbis ac malis segete administrat, fieri non potest. Benè ergo de vino nimio Philem. autor græc.

Apud Strabonem lib. 18. de incontinent.

Ἄπας πονηρὸς οἶνος ὁ πολὺς ἐστὶ κακός.
Nimium vinum omne semper est malum.

Malum, inquam, corpori non solum, sed & animo. ad stipulatur Plinius. Ebrietas obumbrat sapientiam, Vigorem animi proscindit, rei ac fame dispendia maturat, memoriam interimit, linguam ac pedes ab officio dimouet, libidinem inducit, atque omnem virtutem in exilium proscribit. Et alio in loco. Iam vero quæ vasa adulteriis calata, tanquam per se parum doceat libidines Temulentia. Ita vina ex libidine hauriuntur. Et si diis placet, conducitur alius, ut quantum biberit tantum edat, Et precium vinolentia lege accipit. Alius quantum alea quaesierit, tantum bibit. Tunc auidi matronam licentur oculi, tunc animi secreta proferuntur: Alij testamenta sua nuncupant, alij mortifera loquuntur, reditusque per iugulum voces non continent, quam plurimis ita interemptis; vulgoque veritas iam attributa vino est. Interea ut optime cedat, solem Orientem non vident, in multam stertentes lucem, ac minus diu viuunt. Hinc pallor ac genæ pendulae, oculorum ulcera, tremula manus, effundentes plena vasa. Et quæ sit pœna præsens, furiales somni & inquietas nocturna, premiumque summum ebrietatis, libido portentosa, ac iucundum nefas. Postera die ex ore halitus fatentes, ac ferè omnium rerum obliuio morsque memoria. rapere se ita vi-

Lib. 23 c. 1
Intemperantia vini & animo quoque haud parum obest.
Lib. 14.
Histor. Natur. cap. 22.
Multiplex libido est Temulentia.

tant

Serm. 231.
de Temp.
qui est 1. de
Ebrietate.
Damna
quæ fiunt
ex Tem-
lentia, ve-
cescentur
à S. Patri-
bus.

Lib. de sa-
lutaribus
docum. ca.
37.

Lib. de He-
bra & ie-
iun. cap. 12.

Canon. 48.

tam prædicant, cum priorem diem quotidie perdant. *Ista prolixè satis, & verè Plinius, Faciunt huc quoque Diui Augustini Testimonia. Ex Ebrietate lites & rixæ nascuntur, inde diuersis & horrendis saltationibus membra torquentur; inde adulteria, & nonnunquam homicidia perpetrantur. Et quoties nimium potum accipiunt, tanquam in Paralyfin resoluti, dum suis pedibus ambulare non possunt, foedissima latera, aliorum manibus portantur ad lectum: Et est in illis oculorum caligo, vertigo, fatigatio, & dolor capitis, suffusio vultus, membrorum omnium tremor, animæ ac mentis stupor.*

Et alibi in eandem sententiam: *Annuncia quæso tuis, in domo tua subiectis, quod plerique per vinum homicidia, & fornicationes perpetraverunt, nec ipsam mortem recusauerunt. Alii per vinum, à Daemonibus capti sunt. Nec est aliud Ebrietas quàm manifestus Daemon. Ebriosus putat se aliquid optimum gerere, cum fuerit ad precipitia deuolutus. Per vinolentiam, armatur ad conuicia proximorum, & immutatur mens eius, & lingua balbutit: huiusmodi enim vir cum bibit vinum; bibitur à vino. S. Ambrosius quoque: Non habes quod incuses vinum; in iucunditatem creatum est ab initio, non in Ebrietatem: Bibas illud moderatè, vt sis sobrius; Exultatio animæ & cordis est, si moderatè bibas, immoderatio autem potus iracundiam concitat, & ruinas multas efficit.*

Concilium denique Turonense, Caroli Magni temporibus celebratum, Ebrietatè, easdem ob causas, veritam seuerissimè voluit. *Ebrietatem, ait, & crapulam, fideles sectari non debere, Dominus in Evangelio author est, qui suis auditoribus ita præcipiens; Attendite, inquit, ne grauentur corda vestra in Crapula &*
Ebr-

Ebrietate, quæ vitia modò apud homines nullius momenti esse putantur: Sed quanta mala de illis generantur, facile non potest comprehendi. generantur enim de iis quiq; noxiores corporum morbi, vt Physiçi attestantur. Ad statum quoq; mentis euertendum quantum noceat Ebrietas facile deprehendi poterit; quippe cum penè omnium malorum, quæ ab hominibus raptim perpetrantur, causa sit & origo.

Si horù, quæ recensita sunt, malorù lernã, vno quasi obtutu aspeçtare velis, vt alia quàm plurima breuitatis ergò prætermittamus, hosce Georgij Pictorij, Medici præstantissimi, versus legito.

In dialogo
de Ebriet.

Immoderata meri rabies, mala tristia morbi

Concitat, & nullis rebus discrimina ponit.

Inducit subitas mortes, & tristia fata.

Laxat corporeos nexus, præcordia soluit.

Polluit & sensus, caput & geniumq; modestum.

Vina nocent cerebro, faciunt quoq; pectora cæca.

Ingenium frangunt nitidum, mentesq; viriles,

Insanos faciunt homines, sine lege modoq;

Ebrietas Venerem stimulat, lumbosq; salaces,

Incitat ad luxum, facit & petulantia corda.

Ebrietas mores frangit, linguasq; loquaces

Efficit, ac mentis secretum sæpè recludit. hæc de no-
cumentis dicta summatim.

Quanto autem apud sapientes in probro fuerit, eius turpitude, is facile nouerit, qui vel modicè, in euoluendis veterum historiarum monumentis desudauit. Vnum atque alterum hic appono Testimonium, ex Æliano, vt prolixitatis molestiam euitem. Zenonem Zittensem, refert ipse, in summa uere-
cundia pretioq; habebat Rex Antigonus, accidit igitur,
vt ali-

Turpitude
Ebrietatis.

lib 9. de
varia hist.

vt aliquando vino supra modum impletus obuiam Zenoni fieret; quæ Rex temulentus exosculatus est, atq; amplexus; petiitq; vt sibi quid imperaret, & interposito temerè iuramento, iurauit se præstiturum, quidquid postulasset. Abi inquebat Zeno, non Rex, sed canis, euome; graui sapientique reprehensione, temulentiam eius taxans, ac reprehendens, ac simul præcauēs, ne nimia commessatio crapulaq; ei detrimento essent. Haud pauld eiusdem generis aliud affert Plutarchus. Nam cum Geminius in Asiam missus esset ad Antonium Triumuirum, qui Cleopatraz amoribus tunc victus regebatur, vt daret operam quò cum Octauiano redintegrari amicitia posset, atque in mutuam concordiam rediretur, vocatus ab Antonio in conuiuium, atq; præsentè Cleopatra, mandata exponere iussus, nulla aut ipsius amplitudinis, aut Cleopatraz præsentis ratione habita: *Quæ tibi, inquit, Antoni dicere iussus sum, cum sobrio, non cum ebrio, qui tu nunc es, & alio loco quàm vbi nunc sumus, tractanda sunt; liberrimè inculans atq; taxans turpissimam in Antonio Ebrietatem.*

*Homil. 71.
ad popul.
Antioche-
um.*

Quare haud immeritò S. Ioannes Chrysostomus: *Agnosce quale sit monstrum temulentia, & cogitatione ventres temulentorum rescinde, & videbis magnam intus congeriem, sordidissimam Cloacam, fetidum sepulchrum, eructationes faculentas, fastidiosos vomitus, euacuationes ventris sursum atque deorsum simul. Quisquis itaque honestatis ardore inflammatur, à spurcitie huius turpissimi vitii, se integerrimis animi conatibus auertat; atq; eos, qui ipsi cernuntur immergi, ne tanquam contagiosa lue corripatur, velis remisq; fugiat.*